

Davacı : IATA Seyahat Acenteleri Derneği
Vekili : Av. H. Haluk Yılmaz, Söğütöçeşme Cad.
Abdullah Uzlar Han Kat:2 No:60 Kadıköy/İSTANBUL
Davalı : Rekabet Kurumu
Bilkent Plaza B 3 Blok Bilkent/ANKARA
Vekili : Av. Meltem Türkoğlu, Aynı adreste

Istemin Özeti : Şikâyete konu olan havayolu şirketlerinin Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği (IATA) üyesi acentelerin bir kısmı ile özel indirim anlaşmaları yapmalarının 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunu ihlâl eder nitelikte davranışlar olduğundan bahisle yapılan şikâyetin, Kanun'un 4. ve 6. maddeleri kapsamında bir işlem tesisine gerek bulunmadığı öne sürülerek reddine ilişkin 01.08.2002 tarih ve 02-46/564-230 sayılı Rekabet Kurulu kararının; eksik bilgi ve incelemeye dayalı olarak karar verildiği, olayda rekabete aykırı davranışların bulunduğu ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti bozucu bir anlaşma veya 6. maddesi kapsamında acenteler arasında ayrımcılık yapmak suretiyle hâkim durumun kötüye kullanılması yönünde herhangi bir bulguya ulaşılamadığından şikâyetin reddinde hukuka aykırılık bulunmadığı ileri sürülerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hâkimi Ahmet EĞERCİ'nin Düşüncesi : 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti bozucu bir anlaşmanın veya ilgili ürün pazarında hâkim durumda bulunan THY'nin Kanun'un 6. maddesi kapsamında acenteler arasında ayrımcılık yapmak suretiyle hâkim durumunu kötüye kullandığı yönünde herhangi bir bulguya ulaşılamaması karşısında, davalı idarece şikâyetin reddinde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenle davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun Düşüncesi : Dava, davacı Kurumun, muhtelif havayolu şirketlerinin Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği (IATA) üyesi acentelerin bir kısmı ile özel indirim anlaşmaları yapmak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunu ihlâl ettikleri gerekçesiyle yaptığı şikâyetin reddine, şikâyete konu şirketler hakkında herhangi bir işlem tesisine gerek bulunmadığına dair Rekabet Kurulu Kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un amacının, " mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaları ve piyasaya hakim olan teşebbüslerin bu hakimiyetlerini kötüye kullanmalarını önlemek, bunun için gerekli düzenleme ve denetlemeleri yaparak rekabetin korunmasını sağlamak olduğu,

Kanunun 1.maddesinde belirtilmiş olup; anılan Kanunun 4. maddesinde; Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme bozma yada kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüslerarası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemlerinin hukuka aykırı ve yasak olduğu hükmü yer almış, 6. maddesinde; Bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hakim durumunu tek başına veyahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanmasının hukuka aykırı ve yasak olduğu belirtilmiş, 7.maddesinde de; Bir ya da birden fazla teşebbüsün hakim durum yaratmaya veya hakim durumlarını daha da güçlendirmeye yönelik olarak, ülkenin bütünü yahut bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak şekilde birleşmeleri veya herhangi bir teşebbüsün ya da kişinin diğer bir teşebbüsün mal varlığını yahut ortaklık paylarının tümünü veya bir kısmını ya da kendisine yönetimde hak sahibi olma yetkisi veren araçları, miras yoluyla iktisap durumu hariç olmak üzere, devralmasının hukuka aykırı ve yasak olduğu hükme bağlanmış bulunmaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden, şikayete konu edilen, havayolu şirketlerinin, Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği üyesi acenteler ile 4054 sayılı Kanun kapsamında rekabeti bozucu nitelikte anlaşma yapmadıkları, acenteler arasında farklı koşullar uygulamak suretiyle ayrımcılığa neden olarak hakim durumun kötüye kullanılmasına yol açmadıkları, yapılan özel indirim anlaşmalarının tüm acentelere açık, satış garantilerine veya turizmin teşvikine dayalı uygulamalar olduğu anlaşılmıştır.

Bu durumda, davacının 4054 sayılı Kanun uyarınca işlem yapılması isteği üzerine, 4054 sayılı Kanunun 4. ve 6. maddedeki kapsamında herhangi bir işlem tesisine gerek bulunmadığına ve şikayetin reddine karar verilmesinde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle davanın reddine karar verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesi'nce Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra işin gereği görüşüldü:

Dava, şikâyete konu olan havayolu şirketlerinin Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği (IATA) üyesi acentelerin bir kısmı ile özel indirim anlaşmaları yapmalarının 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunu ihlâl eder nitelikte davranışlar olduğundan bahisle yapılan şikâyetin, Kanun'un 4. ve 6. maddeleri kapsamında bir işlem tesisine gerek bulunmadığı öne sürülerek reddine ilişkin 01.08.2002 tarih ve 02-46/564-230 sayılı Rekabet Kurulu kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesinde, teşebbüslerin belirli amaçlara ulaşmak için oluşturduğu tüzel kişiliği haiz ya da tüzel kişiliği olmayan her türlü birlikler teşebbüs birliği olarak tanımlandıktan sonra, Kanun'un 4.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/924
Karar No : 2005/3108

maddesinde "Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.

Bu haller, özellikle şunlardır:

a.Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi,

b.Mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü,

c.Mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi,

d.Rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasa dışına çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi,

e.Münhasır bayilik hariç olmak üzere, eşit hak, yükümlülük ve edimler için eşit durumdaki kişilere farklı şartların uygulanması,

f.Anlaşmanın niteliği veya ticari teamüllere aykırı olarak, bir mal veya hizmet ile birlikte diğer mal veya hizmetin alınmasının zorunlu kılınması veya aracı teşebbüs durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın ya da hizmetin diğer bir mal veya hizmetin de alıcı tarafından teşhiri şartına bağlanması ya da arz edilen bir mal veya hizmetin tekrar arzına ilişkin şartların ileri sürülmesi,

Bir anlaşmanın varlığının ispatlanamadığı durumlarda piyasadaki fiyat değişmelerinin veya arz ve talep dengesinin ya da teşebbüslerin faaliyet bölgelerinin rekabetin engellendiği, bozulduğu veya kısıtlandığı piyasalardakine benzerlik göstermesi teşebbüslerin uyumlu eylem içinde olduklarına karine teşkil eder.

Ekonomik ve rasyonel gerçeklere dayanmak koşuluyla taraflardan her biri uyumlu eylemde bulunmadığını ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilir" hükmüne yer verilmiştir.

Bu hükümlerle, belirli bir mal ve hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma veya kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı bulunarak açıkça yasaklanmıştır.

Diğer yandan anılan Kanun'un 3.maddesinde hâkim durum, belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü olarak tanımlanmış, ve Kanun'un hâkim durumun kötüye kullanılmasını yasaklayan 6. maddesinde de bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hâkim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması halinin hukuka aykırı ve yasak olduğu belirtilmiş 6.

maddede kötüye kullanmanın tanımı yapılmamış uygulamada sık rastlanılan kötüye kullanma halleri örneklemek suretiyle sayılmıştır. Bunlar;

"a) Ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine doğrudan veya dolaylı olarak engel olunması ya da rakiplerin piyasadaki faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan eylemler,

b) Eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek, doğrudan veya dolaylı olarak ayrımcılık yapılması,

c) Bir mal veya hizmetle birlikte, diğer mal veya hizmetin satın alınmasını veya aracı teşebbüsler durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın veya hizmetin, diğer bir mal veya hizmetin de alıcı tarafından teşhiri şartına bağlanması ya da satın alınan bir malın belirli bir fiyatin altında satılmaması gibi tekrar satış halinde alım satım şartlarına ilişkin sınırlamalar getirilmesi,

d) Belirli bir piyasadaki hâkimiyetin yaratmış olduğu finansal, teknolojik ve ticari avantajlardan yararlanarak başka bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabet koşullarını bozmayı amaçlayan eylemler,

e) Tüketicinin zararına olarak üretimin, pazarlamanın ya da teknik gelişmenin kısıtlanması" olarak sıralanmıştır.

Hâkim durum, bir ya da birden fazla teşebbüsün pazarda güçlü bir konumda bulunmasını, yani teşebbüsün pazarda rekabeti önleme veya serbestçe davranabilme ya da istediği stratejiyi pazara kabul ettirme gücüne sahip olmasını ifade eder. İlgili pazarı belirleyen iki temel unsur bulunmaktadır. Bunlar, coğrafi pazar ve ürün pazarıdır. İlgili coğrafi pazardan anlaşılması gereken aynı rekabet koşullarına sahip pazar alanıdır. Ürün pazarı ise ticari alışveriş konusu olan bir malın ya da hizmetin oluşturduğu pazardır. Bir teşebbüsün hâkim durumda bulunduğunu gösteren değişik ekonomik ve sosyal faktörler de bulunmaktadır. Buna göre hâkim durumun tespitinde, ilgili ürün ve coğrafi pazarın yanısıra ilgili zaman dönemi, ürünün ikame edilebilirliği, çapraz esnekliği, pazarın homojen yapıda olması, pazardaki rakiplerin sayısı ve pazar payları gibi hususların da incelenmesi gerekmektedir.

Kısaca hâkim durumun tespiti konusunda yapısal, işlevsel ve ekonomik güce dayalı olmak üzere çeşitli değerlendirme ölçütleri vardır. Hâkim durumun varlığı tamamen iktisadi analizlere dayanarak araştırılması gereken bir konu olup, hâkim durumun belirlenmesinde önemli ve öncelikle ele alınması gereken ölçüt, işletmenin ilgili pazardaki payıdır. Pazar payının yalnız hâkim durumda olup olmadığının incelenmekte olan işletme açısından değil, bu işletmeye rakip olan, diğer işletmeler açısından da incelenmesi gerekmektedir.

Olayda ise, davacı IATA Seyahat Acenteleri Demeği (ISAD) tarafından yapılan şikâyette; IATA seyahat acentesi olmak için belirli koşulları yerine getiren demek üyesi acentelerin havayolu şirketlerinden eşit oranda (% 9) komisyon almaya hak kazandıkları, ancak şikâyete konu şirketlerin eşit durumda olmalarına rağmen, bir kısım IATA seyahat acenteleri ile özel anlaşmalar yapmak suretiyle rekabetin ihlâl edildiğinin ileri sürülmesi üzerine

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/924
Karar No : 2005/3108

hazırlanan 22.05.2002 tarihli ilk inceleme raporunun, Rekabet Kurulu'nda görüşüldüğü ve 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerinin ihlâline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verildiği, 24.07.2002 tarihli önaraştırma raporunun, Kurul'un 29.07.2002 tarihli toplantısında görüşülerek dava konusu kararın alındığı, Kurul'ca, Kanun'un 6. maddesi kapsamında yapılan değerlendirmede, dosyada mevcut bilgilere göre şikâyet edilen havayolu şirketlerinden biri olan Türk Hava Yolları A.O.'nun acenteler aracılığıyla satılan dış hat uçuşları pazarında hâkim durumda bulunduğu, THY'nın protokol anlaşmalarının bütün seyahat acenteleri için aynı olduğunun, diğer bir deyişle bütün acentelere indirimli bilet sağlamak için aynı koşulların ileri sürüldüğünün görüldüğü, bu koşulların en önemlilerinin özette; belirli bir bilet satışı sayısına ulaşmak ve anlaşma yapabilmek için gerekli teminatın sağlanması olduğu, bu durumda THY ile protokol yapmak isteyen bütün acenteler için aynı olan bu koşulların, içeriği itibarıyla acenteler arasında ayrımcılığa yol açmadığı, öte yandan THY'nın acentelere teşvik sistemi ile de bilet satışı uygulamasının yapıldığı, bir ürün ya da hizmetin satış miktarı arttıkça, bu ürüne artan oranlarda indirim uygulamasının, ticaret hayatının parçası olan ve rekabet kanunlarıyla yasaklanmayan bir uygulama olduğu, dolayısıyla THY'nın ilgili pazarda faaliyet gösteren bir firma olarak kriz ortamında satışlarının düşmesini mümkün olduğunca önlemek amacıyla çeşitli promosyon ve teşvik faaliyetlerine girişmesinde rekabete aykırı bir hususun bulunmadığı, Kanun'un 4. maddesi kapsamında yapılan değerlendirmede ise, THY'nın yanısıra şikâyete konu Lufthansa, Air France, AUA ve KLM'nin acentelerle satış politikaları doğrultusunda çeşitli indirim ve teşvik anlaşmalarının bulunduğu, ilgili pazarın ekonomik durumu ve mevsimsel özelliklere bağlı olarak havayolu şirketlerinin satış politikaları çerçevesinde çeşitli indirimler düzenledikleri bir pazar olduğu, havayollarının satış politikaları hedef kitlelerine yönelik olarak farklılık gösterdiği, bu şartlar altında, uyguladıkları farklı satış politikalarıyla satışlarını artırmaya yönelik havayolu şirketlerinin uyumlu eylem- içinde olduklarını ve acenteler arasında ayrımcılık yaptıklarını iddia etmenin mümkün olmadığı, aksine acenteleri aracılığıyla bilet satışlarını artırmak için ciddi bir rekabet içinde oldukları ~~anlaşılabilir~~ değerlendirmeleri ve tespitleri yapılarak, dava konusu Kurul kararıyla 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddeleri kapsamında herhangi bir işlem tesisine gerek bulunmadığına karar verildiği anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen yasal düzenleme, hukuki süreç ve Rekabet Kurulu kararları ile dosyadaki bilgi ve belgeler birlikte değerlendirildiğinde, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti bozucu bir anlaşmanın varlığına veya ilgili ürün pazarında hâkim durumda bulunan THY'nın Kanun'un 6. maddesi kapsamında acenteler arasında ayrımcılık yapmak suretiyle hâkim durumunu kötüye kullandığı yönünde herhangi bir bulguya ulaşılamaması karşısında, davalı idarece şikâyetin reddinde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/924
Karar No : 2005/3108

Açıklanan nedenlerle davanın reddine, aşağıda dökümü yapılan 45,10.YTL yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına, yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca takdir olunan 350,00 YTL avukatlık ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye verilmesine 15.06.2005 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Faruk	Z.Ayla	Ali	Turan	Zümrüt
ÖZTÜRK	PERKTAŞ	ÖZTÜRK	KARAKAYA	ÖDEN

Yargılama Giderleri :

Toplam Harç : 28,10. YTL.
Posta Gideri : 17,00. YTL:
Toplam : 45,10. YTL

